

Prehľad učiva – informácia pre rodiča
7. ročník, 1. polrok
SLOVENSKÝ JAZYK

Dorozumievanie = komunikácia

Komunikačné situácie:

- A. ústne – písomne
- B. priamo (tvárou v tvár) – nepriamo (prostredníctvom techniky)
- C. v monológu (hovorí jeden) - v dialógu (striedavo hovoria dvaja)
- D. súkromne (v rodine, s priateľmi) - verejne (pred publikom, v televízii)
- E. neoficiálne (za seba) - oficiálne (za úrad, za inštitúciu)

odosielateľ - ten kto hovorí alebo píše

prijímateľ – ten kto počúva alebo číta

slovná komunikácia – pomocou slov

neslovná komunikácia – pomocou gest, mimiky, postojov. POZOR – mimika nie sú miminka :-)

Spisovné a nespisovné slová

slovná zásoba - súhrn všetkých slov

ROZDELENIE SLOVNEJ ZÁSoby

PODĽA SPISOVNOSTI

a. spisovné

-sú v súlade s jazykovou normou

b. nespisovné

-sú v nesúlade s jazykovou normou

1. slang

-používa ho určitá skupina ľudí

napr. žiaci - učka, deják, vysvečko, gympel'

2. nárečové slová

-používajú sa na istom území Slovenska

napr. švábka, krumple, dzifka, včul'

PODĽA PôVODU

1. DOMÁCE - čistota, deti, dívať sa

2. SLOVÁ CUDZIEHO PôVODU – fyzika, benzín, soprán, delfín...

Preberanie z iných jazykov:

ANJ – gól, pulóver
 NEM – fašírka, flauš
 FRA – blúza, garáž
 TAL – soprán, špageta
 ŠPA – armáda, vanilka
 TUR – jogurt, papuča

RUS – maják, paluba
 ČES – prospech, dojem
 MAĎ – palacinky, guláš
 RUM – žinčica, fujara
 GRE – hymna, jota

V slovách cudzieho pôvodu sa zachováva ich **pôvodná výslovnosť a pôvodný pravopis**: Slabiky de, te, ne, le, di, ti, ni, li **vyslovujeme tvrdo**. (delegát, televízia, nervozita, lečo, dioptrie, tím, nikotín, limit, sanitka...)

Pravopis	i	y
Po mäkkých spoluhláskach	<i>citát, citrón, cimbal,</i>	<i>cylinder, cyprušteľ, bicykel,</i>
Po tvrdých spoluhláskach	<i>hipodróóm, gigantický, história, chirurg, skicár, gilotína, girlanda, hit, chinín, chiméra, kimono, kino, kilogram, historik,</i>	<i>gymnastika, hymna, hydrant, hypnóza, hysterik, hypermarket, hyena, dynamický</i>
Po niektorých obojakých spoluhláskach	<i>birmovka, minister, pikap, riviéra, silikón, zinok, fiktívny, fitness, finiš, fínčina, fíngovaný, bizón, biskvit, minimum, sífón, vineta, pilot, rizoto, siláž, vírus</i>	<i>byrokracia, myrha, Pytagoras, rytier, symfónia, zygota, fyziológ, byzantský, mykológ, pyrė, kryštal, symbióza, myrha, pylón, rým, symetrický</i>

Podľa dobového výskytu:

- 1. Neologizmy** sú nové slová. (video, mobil, tablet)
- 2. Historizmy** sú slová pomenúvajúce javy a predmety, ktoré zanikli a užsa bežne nepoužívajú. (župan)
- 3. Archaizmy** pomenúvajú existujúce javy a veci, sú slová nahradené modernejšími slovami, a preto sa nepoužívajú. (Počty)
- 4. Zastarané** slová pomenúvajú javy a predmety, ktoré existujú. Niektoré z nich používajú príslušníci staršej generácie. Sú to spisovné slová, majú však novšie pomenovanie. (gánok)

Skratkové slová

Skratky: atď., a pod.
Značky: cm, km, l
Iniciálové skratky: SR, ŠPZ
Skratkové slová: Slonaft, TANAP

Ustálené slovné spojenia

Prirovnania – hladný ako vlk_
Porekadlá – Má tenké uši_
Príslovia - Bez práce nie sú koláče._
Pranostiky – Katarína na ľade, Vianoce na blate._

Tvorenie slov

1. odvodzovaním

a) pomocou predpony – priletieť, vyletieť

b) pomocou prípony – kohútik, kohútisko

2. skladaním – zemepis, vodovod

Slovníky

Slovná zásoba slovenského jazyka je spracovaná a uložená v slovníkoch. Poznáme:

1. **Krátky slovník slovenského jazyka (KSSJ)** – vysvetľuje (vykladá) významy slov.
2. **Pravidlá slovenského pravopisu (PSP)** – informácie o pravopise slov.
3. **Synonymický slovník slovenčiny (SSS)** – slová podobného/rovnakého významu.
4. **Malý frazeologický slovník** – informácie o význame obrazných spojení (trafená hus zagága)
5. **Slovník cudzích slov** - vysvetľuje význam slov prevzatých z iných jazykov.

Efektívna komunikácia – taká, v ktorej sa nám darí dosiahnuť komunikačný zámer

Asertívna komunikácia – schopnosť vyjadriť svoje želanie, myšlienky a názory bez porušovania práv druhých ľudí

1. viem vyjadriť vlastný pocit, myšlienku, hovorím za seba
2. viem uplatniť svoj oprávnený nárok (Zatvorte okno, prosím, som citlivá na prievan.)
3. viem vyjadriť pochvalu
4. viem prijať pochvalu
5. viem prijať oprávnenú kritiku
6. nebojím sa vyjadriť svoje pocity
7. nebojím sa požiadať o pomoc
8. nemám strach odmietnuť, povedať nie

PRÍVET - krátky slávnostný rečnícky prejav pri nejakej slávnostnej príležitosti. Môže byť gratulačný, uvítací, rozlúčkový,...

Vážení učiteľský zbor, moji milí spolužiaci,

mám veľkú radosť, že sme sa tu všetci stretli pri príležitosti rozlúčky so školou, i keď ma mrzí, že dnes sa asi vidíme poslednýkrát.

Tak odchádzame. Je to len jedno slovo, ale práve ono vnáša do našich sŕdc spomienky na všetko dobré, ale aj na to zlé, čo sme spolu prežili. Skúsme si spomenúť, ako sme sa spolu často smiali, ako sme sa na seba navzájom hnevali, niekedy viac, niekedy menej, ale nakoniec sme si všetko dokazali odpustiť. Ak nie, môžeme to urobiť práve teraz, aby sme nakoniec mohli odísť s ľahkým srdcom. Len si spomeňme na radosť zo spoločne prežitých chvíľ, na ktoré budeme ešte dlho spomínať. Všetky tie objatia, spontánny smiech...

No dnes sa všetko končí. Pretože všetky veľké kroky v živote sa skladajú z malých krokov, aj my sme sa malými krôčikmi v podobe ročníkov dostali až k tomuto veľkému, v našich životoch dosiaľ najdôležitejšiemu. Tým veľkým krokom je práve odchod zo základnej školy. Zo školy, ktorá sa na deväť rokov stala naším druhým domovom. Opúšťame miesto, kde sme si postavili základy našich životov, kde sme zažili prvé lásky a s nimi aj prvé bolestivé sklamania. No každý koniec v sebe nesie nový začiatok. Občas musíme za sebou páliť mosty, musíme niekoho opustiť, aj keď nechceme, a možno nám to zlomí srdce. Je snáď niekto, koho to nebolí? Ale určite sa aj tešíme a nevieme sa dočkať, kedy objavíme ten iný svet. Niektorí z nás si možno budú ťažko zvykať na nový život, a niektorým sa možno bude pačiť viac.

Teraz sa chcem poďakovať učiteľom za to, že aj keď sme ich viackrát ranili, nevzdali to, všetko nám odpustili a aj naďalej nám odovzdávali svoje vedomosti. Pretože len človek, ktorý dokáže odpúšťať, je naozaj silný a veľký. A prosím, nezabudnite na nás, pretože my nikdy nezabudneme. Takže sa s vami lúčim a chcem zaželať mojim spolužiakom, aby ste sa v živote nestratili a aby sa vám podarilo dosiahnuť svoje vytúžené ciele.

Ďakujem.

Vzory pomnožných podstatných mien

Vzor pomnožného podstatného mena určujeme podľa zakončenia:

Zakončenie na:	Príklad	Vzor	Rod
-y	napr. rozpaky – rozpakom – o rozpakoch	dub – duby – dubom – o duboch	mužský
	napr. Tatry – Tatrám – o Tatrách	žena – ženy – ženám – o ženách	ženský
-e	napr. Ladce – Ladcom – o Ladcoch	stroj – stroje – strojom – o strojoch	mužský
	napr. husle – husliam – o husliach	ulica – ulice – uliciam – o uliciach	ženský
-a, -á	napr. ústa – ústam – o ústach	mesto – mestá – mestám – o mestách	stredný
-ia	napr. prsia – prsiam – o prsiach	srdce – srdcia – srdciam – o srdciach	stredný

Pomnožné podstatné mená pomenúvajú tvarom množného čísla jeden predmet
napr. nožnice, okuliare, kúpele, sánky, tepláky, prsia, ústa, Nováky, Košariská,...

Prídavné mená

Podľa vzoru **pekný** skolňujeme aj:

- spodstatnené prídavné mená – cestovné, (jeden) pocestný, (dvaja) pocestní, poistné,...
- priezviská: Brezovský, Jalšovský, Tvrдый,.... Pozor: manželia Brezovskí
- miestne a zemepisné názvy: Zázrivá, Krajné, Podbanské,....
- číslovky, zámená a niektoré slovesné tvary: druhý, ktorý, taký, každý, narodený

Podľa vzoru **cudzí** skloňujeme aj:

🏠 prídavné mená v 2. a v 3. stupni – väčší, najväčší, milší, najmilší,...

🏠 spodstatnené prídavné mená - domáci

🏠 priezviská - Starší

🏠 zemepisné názvy - Revúca

🏠 číslovky, zámená a niektoré slovesné tvary – tretí, cí, niečí, volajúci

CHARAKTERISTIKA

Charakteristika osoby – ukážka

V myslí sa mi vynorila jej tvár. Vedela by som ju nakresliť, hľadala som na ňu dennodenne, celé detstvo. Aj teraz som ju videla úplne detailne. Na nose zopár pieh. Dve vrásky okolo úst, keď sa smeje. Anjelské modré oči stratené v záplave hustých mihalníc. Moja malá Viktória...Nádherná tvár. A tie svetlé kučeravé vlasy! Siahali jej do polovice chrbta. Môj idol. A postava ako z časopisu. Drobná, štíhla, s vypuklým zadočkom. Typická tanečnica.

Tancovala od piatich rokov, vraj veľký talent. Všetci to hovorili. Pamätám sa, že rytmicky sa pohybovala skôr, ako začala chodiť. Bol to pre ňu ten najprirodzenejší prejav. Vždy a všade. Tancovala, aj keď jedla. Ustavične sa krútila a pohojdávala, pohmkávajúc si nejaké melódie.

Naši videli, že jej tanec ide sám od seba. Rýchlo sa nechali prehovoriť od učiteľky ZUŠ a dali ju na konzervatórium do Bratislavy. Viki ledva preliezala. Inteligencia jej nechýbala, bolo to z čistej vypočítavosti. Vedela, že aj keď sa nebude učiť, na poslednú chvíľu jej to aj tak vyjde. Časom si totiž začala uvedomovať, že ľudia akosi prirodzene robia, čo si ona zaumieni. Stačí, keď sa na niekoho zahľadí nádhernými ezbrannými očami a nechá účinkovať svoj nevinný pohľad. To zabralo na každého...Na učiteľov, rodičov, chalanov...aj na mňa.

Nedá sa spočítať, koľkokrát ma urazila či ponížila, aj pred mojimi kamarátmi. Napriek tomu som ju milovala a vždy jej všetko odpustila. Stačilo, keď sa na mňa pozrela tým psím pohľadom a bola som namätko... Zaraz ma zaplavil príval lásky a ešte som si vyčítala, že ju neviem pochopiť, ved' ona je ešte maličká. Od detinskosti však mala Viktória ďaleko, to som si uvedomila až neskôr.